

Oslo, 21. oktober 2024

Klima- og miljødepartementet

SUPPLERENDE INNSPILL TIL NY STYRINGSAVTALE MELLOM KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET OG ENOVA

Vi viser til vårt innspill til ny styringsavtale mellom klima- og miljødepartementet og Enova datert 3. mai 2024. Basert på diskusjonene som har foregått siden den tid og redegjørelsen som er gitt i Prop. 1 S og «grønn bok» ønsker vi å komme med et supplerende innspill, som blant annet adresserer noen konkrete problemstillinger som er reist i debatten siden vårt innspill ble sendt.

Regjeringens fremskrivninger i den nylig fremlagte klimastauts og -plan viser at det knapt vil skje utslippskutt i norsk industri frem mot 2030 med dagens politikk. *Med dagens politikk eksporteres også konkurransekraften til EU.* Norsk industris konkurranseevne vil de neste årene være avhengig av industriens evne til å delta i den grønne industriomstillingen som pågår.

Enovas styringsavtale må utvides til å omfatte moden teknologi

Enova opplyser at de mottar for få relevante søknader til sine programmer, og at industrien dermed ikke gjør nok. Etter vår oppfatning skyldes få søknader ikke en passiv industri, men støtteprogrammer som ikke treffer godt nok.

Enova er i kvotepliktig sektor begrenset til å støtte teknologiutvikling, i tråd med selskapets mandat. Brorparten av gjenstående utslipp av klimagasser fra industrien kan imidlertid fjernes med teknologi som allerede er tilgjengelig. Dette er godt dokumentert av Miljødirektoratet¹. Tiltakene som må til er ifølge Miljødirektoratet ikke lønnsomme for bedriftene før 2030, heller ikke med de incentivene kvotesystemet gir. Det må offentlige virkemidler til for å utløse utslippskuttene.

Vi vil kommentere to problemstillinger som er reist i debatten om Enovas virkemidler og styringsavtale:

Bør man ikke lene seg på kvotesystemet fullt ut og la utslippskuttene i industrien skje når kvoteprisene er høye nok en gang i fremtiden?

Det er flere viktige argumenter mot en slik innfallsvinkel. Det viktigste er at andre land (i EU og øvrig land) ikke venter med å introdusere virkemidler for utslippskutt for industribedrifter som norsk fastlandsindustri konkurrerer med.

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2024/april-2024/klimatiltak-i-norge-kunnskapsgrunnlag-2024/>

Tvert imot introduseres det i raskt tempo nye, nasjonale virkemidler på toppen av EUs felles virkemidler. Dette gjør at norske bedrifter raskt vil ligge etter og tape i den internasjonale konkurransen uten virkemidler i tillegg til kvoteprisingen. Resultatet av en slik strategi vil være at vi på sikt fjerner industriutslippene ved at produksjonen legges ned. Klimautvalget advarer også mot å ensidig lene seg på kvotesystemet, blant annet fordi det vil medføre en sen og brå omstilling i Norge. Vi vil også påpeke at Norge under enhver omstendighet ikke vil kunne nå det nasjonale omstillingsmålet for 2030 uten utslippskutt i industrien.

Stenger utrulling av moden teknologi nå for mer grunnleggende prosessendringer i et 2050-perspektiv?

Vi kan ikke se at de tilgjengelige tiltakene for utslippskutt frem mot 2030 verken fysisk eller økonomisk stenger for grunnleggende prosessendringer på lengre sikt. Det er i første rekke innen aluminiumsproduksjonen at det er nødvendig med grunnleggende prosessendringer for å oppnå vesentlige utslippskutt. Potensialet for utslippskutt med tilgjengelig teknologi er til stede i andre industriområder, for eksempel ferroindustri, treforedling, sement, gjødsel, petrokjemi mv. Innen disse områdene kan det også være tale om mer grunnleggende prosessendringer på lang sikt, men disse hindres ikke av at man gjør faktiske utslippskutt nå med teknologi som er tilpasset dagens produksjon. Grunnleggende prosessendringer forutsetter uansett i normale tilfeller bygging av nye fabrikker og har et langt perspektiv.

Departementet skriver i budsjettproposisjonen at Enovas virkemiddelbruk skal «*bidra til å fremskynde utvikling og utbredelse av klima- og energiløsninger med sikte på å oppnå varige markedsendringer slik at løsninger tilpasset lavutslippssamfunnet blir foretrukket uten støtte*». Dette kan ha mye for seg som et generelt prinsipp, men er mindre treffende i møte med punktutslippene i industrien. Her må målet være å fjerne punktutslippene.

Enovas styringsavtale bør omfatte energieffektivisering

Det er et stort potensial for energieffektivisering. Energikommisjonen anslår at det er mulig å oppnå effektivisering tilsvarende 15-20 TWh i bygg og 1-5 TWh i industrien innen 2030. Enova har i en tidligere studie anslått at industrien har potensiale for å redusere sitt energiforbruk med 30 %.² Med dagens energibruk utgjør potensialet om lag 23 TWh. 2/3 av denne effektiviseringen kan gjennomføres med tilgjengelig teknologi.

Energieffektivisering er i seg selv et viktig miljøtiltak. I tillegg er det den billigste og mest skånsomme veien til økt krafttilgang, som er en sentral forutsetning for grønn omstilling av norsk industri.

Regjeringen klargjorde i sin handlingsplan for energieffektivisering at Enova skal støtte energieffektivisering i alle sektorer.³ I budsjettproposisjonen går det frem at

² <https://www.regjeringen.no/contentassets/3f070a68954f4b28b0c37ffdfad3100a/innsjutt-enova.pdf>

³ <https://www.regjeringen.no/contentassets/76641946084c49e9910bf60cd7df5dd3/no/pdfs/handlingsplan-for-energieffektivisering.pdf>

energiomstilling skal inngå i formålet til Enova. For å sikre riktige insentiver er det da avgjørende at dette også inngår i Enovas styringsavtale som målindikator.

Ny styringsavtale

For at Enova igjen skal kunne ta en relevant rolle i den grønne industriomstillingen, må Enova 1) støtte utslippskutt i kvotepliktig sektor basert på tilgjengelig og moden teknologi, 2) støtte energieffektivisering og 3) ha virkemidler som er relevante for de store punktutslippene. Enovas formål og delmål må endres for å reflektere dette.

Måleindikatorene må korrigeres tilsvarende med mål om klimaresultat (tonn CO₂-ekv), energieresultat (TWh) og innovasjonsresultat (kroner).

Avtalen bør inneholde bestemmelser som gjør at Enovas virksomhet og ordninger innrettes på en mest mulig relevant og effektiv måte. Det bør gis en klar føring på at Enova skal etablere ordninger for de store punktutslippene, ut over gruppeunntaket i statsstøtteregelverket, og at disse er basert på løpende søknader og behandling.

Med vennlig hilsen
Forum for Miljøteknologi

Marianne Lie (sign)
Sekretariatsleder

Forum for Miljøteknologi (FFM) består av en rekke av de største bedriftene i Norge innen prosessindustri og treforedling, samt Fellesforbundet. Våre medlemmer har egne prosjekter innen miljøteknologi og fornybar energi. FFMs mål er at norske bedrifter skal være verdensledende i utvikling og bruk av miljøteknologi.